

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

In de memorie van toelichting bij het ontwerp van wet op belastingen van rechtsverkeer werd door de Minister van Financiën te kennen gegeven dat de vraag nog in beraad is, of voor het monopolie van notarissen en deurwaarders tot het houden van bepaalde openbare verkopeningen in de huidige maatschappelijke verhoudingen nog genoegzame reden bestaat en, zo ja, hoe dit dan moet worden geregeld.

Reeds bij het tot stand komen van de Registratiewet 1917 was de handhaving van dit monopolie een onderwerp van discussie. De gewisselde stukken (zitting 1915-1916 - 211, memorie van toelichting blz. 6 en 7, voorlopig verslag, blz. 8 en 9, memorie van antwoord, blz. 8) en de notulen van de openbare beraadslagingen van de Tweede Kamer dd. 15 december 1916 getuigen hiervan. Voor- en tegenstanders van het monopolie werden het er tenslotte over eens om de destijds bestaande toestand tot nadere voorziening te handhaven (artikel 103, lid 2, van de oorspronkelijke tekst van de Registratiewet 1917).

Bij de wijzigingswet van 21 december 1950 (*Stb.* K 596) werd aan het voorschrift van artikel 103, lid 2, Registratiewet 1917 zijn voorlopig karakter ontnomen.

Ook thans weer zijn er argumenten voor en tegen de handhaving van dit monopolie aan te voeren.

Tegen handhaving pleit dat het monopolie lastenverzwarend werkt. Het Vestigingsbesluit Veilinghoudersbedrijf 1967 (*Stb.* 299) zou ook voldoende vakbekwaamheid bij de veilinghouder garanderen om hem de volledige leiding van een veiling toe te vertrouwen.

Vóór de handhaving, althans tegen de afschaffing van het monopolie als een automatisch gevolg van de afschaffing van de Registratiewet 1917, pleit, dat de ratio van dit in artikel 103, lid 2, 3 en 4, van de Registratiewet 1917 neergelegde voorschrift niet zozeer gezocht moet worden in de bemiddelende functie van de notarissen en deurwaarders ten aanzien van de heffing van registratierecht, als wel in de wenselijkheid van ambtelijk toezicht bij openbare verkopeningen in het algemeen. Dit toezicht hangt dan ook niet zodanig met de heffing van het registratierecht wegens deze verkopeningen samen, dat het bij afschaffing daarvan zonder meer zou moeten komen te vervallen.

De ondergetekende meent overigens dat het toezicht van een openbaar ambtenaar bij veilingen heilzaam werkt in die zin dat daardoor de handhaving van een ordelijk verloop en de eerbiediging van rechts- en fatsoensnormen bij de voorbereiding en het verloop van de veiling en meer in het bijzonder bij conflicten die nu eenmaal bij een massaal rechtsgebeuren als een veiling kunnen voorkomen, worden bevorderd.

De aanwezigheid van een onder disciplinair toezicht staand openbaar ambtenaar geeft aan het publiek het vertrouwen, dat er bij de verkoping onpartijdig wordt opgetreden. Zowel de veilinghouders als het publiek hebben de mogelijkheid om ter veiling tussen veilinghouder en publiek of tussen de bieders onderling rijzende geschillen terstond door een daartoe bevoegd ambtenaar te doen beslechten en beslissen. Vooral bij dit laatste speelt het vertrouwen in de openbare ambtenaar een beslissende rol. Zulks klemmt te meer daar in sommige

gevallen de veilinghouder eigenaar is van de te veilen goederen. Ook in de gevallen waarin hij geen eigenaar is, kan hij als middellijke vertegenwoordiger van de verkopers niet als onpartijdig worden beschouwd en is hij daardoor niet de aangewezen persoon om bij belangentegenstellingen tussen verkopers en kopers voor de belangen van laatstgenoemden te waken.

Belangenconflicten tussen verkopers en publiek doen zich reeds voor bij de aankondiging van de verkoping. Terwijl eerstgenoemden er belang bij hebben dat de goederen zoveel mogelijk worden aangeprezen, is het belang van het publiek gediend bij een zo objectief mogelijke voorlichting, zulks niet alleen omtrent de aard der goederen maar ook omtrent hun herkomst (b.v. al dan niet uit de nalatenschap van een bepaalde persoon).

Dezelfde tegenstelling doet zich vervolgens voor bij de omschrijving der goederen als deze ter veiling worden ingezet. De ambtenaar moet erop toezien, dat bij deze gelegenheden de goederen niet zodanig worden aangeboden - iets waartoe een verkoper ook geheel te goeder trouw geneigd is - dat daardoor te hoge verwachtingen worden opgewekt. Belangen tegenstellingen tussen kopers doen zich voor als er twijfel bestaat over de persoon die het hoogste bod heeft gedaan of over de vraag of een bod is gedaan voordat het goed is afgeslagen. In dit laatste geval is trouwens ook de verkoper weer belanghebbende. Zoals gezegd, meent de ondergetekende dat in al deze gevallen het optreden van een onpartijdig openbaar ambtenaar gewenst is.

Terwijl bovenstaande overwegingen hebben geleid tot de aanbieding van het ontwerp dat de bestaande regeling van artikel 103, lid 2, 3 en 4, van de Registratiewet 1917 vrijwel ongewijzigd handhaaft, is ondergetekende anderzijds niet gebleken dat er in de praktijk behoefte bestaat aan uitbreiding van de bestaande voorschriften. Daarom is ook geen uitbreiding aan de regeling gegeven tot verkopeningen bij afslag en bij openbare inschrijving, tot verkopeningen van onlichamelijke zaken (effecten) of tot verkopeningen binnen een besloten kring van daartoe genodigden, zoals onder leden van een vereniging.

Uit het vorenstaande blijkt dat de afwijkingen van de bestaande regeling van ondergeschikte aard zijn. In artikel 1 zijn in navolging van artikel 2.1.1 van het nieuwe B.W. de andere lichamen met verordenende bevoegdheid toegevoegd. Aan artikel 2 zijn de verkopeningen door de strandvonder toegevoegd, die thans opgenomen zijn in artikel 18, lid 2, van de Wet op de strandvonderij, dat ingevolge de Aanpassingswet belastingen van rechtsverkeer komt te vervallen. Ten slotte is in artikel 3 de bestaande administratieve sanctie vervangen door een strafrechtelijke, wat in een regeling als de onderhavige beter past.

De datum van inwerkingtreding van artikel 4 valt samen met de afschaffing van de betreffende voorschriften van de Registratiewet 1917.

De Minister van Justitie,
C. H. F. POLAK.